

Aqqalu C. Jerimiassen

UKA 2020/15a

Atassut

29. September 2020

Naalackersuisut siulittaasuata ammaanermi oqalugiaataa tunngavigalugu oqallinneq.

(Naalackersuisut Siulittaasuat)

”Politikkerinngoraanni imaassanngilaq inuk qaffattoq, kiffartuussissaaq”! Taamak oqarnikuusimavoq politikkeriusimasut ataqqinarluartut ilaat Atassuip siulittaasorisimasaa Lars Chemnitz.

Ilalimi tamanna oqariartaaseq tamatsinnut ullumikkut ilikkartinnaalukkusukkaluassusia. Naalackersuisooqatigiit ullumikkut, allanngorarnermik, tusarnaarusunngissutsimik sunillu tamanik illuatungiliuttunut pisuutitsinissaannarmik siunertaqalersimaffianni.

Nappaassuaq tuniluuttoq covid – 19 Naalackersuisut siulittaasuata annertuumik oqaaseqaamminik uteqattaaraa maluginiarneqarsinnaavoq, uanilu taamaattumik eqqaanngitsoorusunngilaq, maanna Naalackersuisooqatigiisut pilersinneqareernerisali kingorna partiit akornganni oqaloqatigiittarneq unittuuissimammat, suleqatigiinnerlu taamaalilluni kipiinnapajunneqarluni. Taamaattormiaat pisuussut illuatungiliuttunut tikkuaatigineqarumaarpoq, tamannali takornartaajunnaarsimaruttormat tupannartussaqaartikkunngilarput Atassummiik.

Naalackersuisut siulittaasuat oqalugiaammuni ilaatigut erseqqissarpaa allanik aperisassaqarsimanani, tusagassiuutilli qiviaraanni erseqqilluinnarpoq 4. marts Atassummiik sukataangaarluta Naalackersuisut siulittaasuat iliuuseqarnissaanut immersueqataarusulluta nalunaarsimanerput, tamassumallumi kingunitsianngua aatsaat Naalackersuisut siulittaasuannit covid – 19 pillugu qisuariaatit aallartippit, naak ilaatigut maanna naalackersuisooqataasunit annertuallaamik ukkatariaqarsorigaluartoq.

Covid – 19 oqaatigineqarneratuut takornariaqarnikkut annertuumik equinerliorpoq, aap tamanna nammineq toqqaanaq takusinnaavarput qanoq equinerliornera. Ajoraluartumilli tapiisarnerit equngalluinnartumik naammanganngitsumillu inissisimareernerit arajutsisimannngilarput, inatsisitigummi inuiaqatigiittut immitsinnut mattuteriarluta avataanut imminut ammaatikutsoornikuuvugut. Suut tamaasa unammiaarnerit assigiinngitsut mattuppagut avataaneersullu suli tikilluaqqoqalugit, naak takornarialerisutoqanngulersutut imminut taasinnaangaluarlunga tamanna periuseq killormoorluinnartutut nalilerusunneruara. Isikkamik arsaalluni unammersuarnissat eqqartorneqaleqqaarmatali, partiit akorngini oqaloqatigiittarnerit

ingerlanneqartarallarmata Atassummik erseqqissumik oqaaseqarfigingaluarparput, sooq nuna tamakkerlugu isiginnaarutikkut aallakaatitassiarinnarneqarsinnaannginnersoq qanimut isiginnaartoqarsinnaanera taamaallaat mattullugu, ajoraluartumilli siunnersuutit taamak ittut imaannaq isertinniarneri ajornartarsimapput inuiaqatigiittut atorfissaqartinneqartut nalunngikkaluaraanniluunniit.

Puigussanngilarpullu Covid-19-ip nunatsinnut pileruttornerani, pissaanerup pingasoqiusanngorlugu aggulunnera avaqqutiinnarlugu pisussaaffinilu qaangerujussuarlugu Naalackersuisut Siulittaasuata toqqaannartumik TV-kkut oqaatigimmagu Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinnissaat unitsillugu. Naalackersuisut Siulittaasuata pissaanerujussuaq tigoriaraluallarmagu, Inatsisartut kisimik aalajangersinnaasaannik arsaarinneriaraluarluni. Tamanna tupaallannartutut ulorianarlunnartutullu oqaatigineqartariaqarpoq. Kisermaassilluni aqutsiniarneq qaqugumulluunniit akiortariaqarparput, tamat oqartussaaqataanerat, pissaanerullu pingasoqiusanngorlugu agguataanera illersorlugu.

Nipilersortartortagut sakkortuumik inuussutissarsiornermikkut eqqornerlungaaqqasut akilersinnaanngiusattumik maanna ingerlatinniarnearput, taamaattorli ajornartorsiut annerpaaq tassaaginnarpoq uani, nipilersortartut assersuutigeqqikkaanni taperneqarsinnaanerminni ajornartorsiuteqarujussuarnerat. Tamakkuinnaanngillalli, assersuutitut uanissaaq taasinnaavoq taxartartortagut ulluinnatsinni avaqqussinnaanngilluinnakkagut Covid – 19 sukareerluni pilillarnernani ilaasoqarnermikkut sakkortoqisumik eqqornerlungaasut ataavartunik siumungaaq nalunaarsorneqarsinnaasunik isertitaqannginneri pillugit itikkaatinneqarmata, naak allatulli sakkortungaartumik eqqornerlungaasuusut.

Misigissutsit atorlugit sunniiniarnissaq nappaassuarmik tuniluuttumik peqarnerani sunniiniapilunnertut, pissaanerup tigummiinneqarnissaanut eqqanaarinninniutitut nalilerusunnarsinnaavoq, tassami aaliangiinerit tulluanngilluinnartutut ilaatigut taaneqarsinnaalermata, illuanillu allaat kusassaataannartut inissitaasutut nalilerniarneqarsinnaallutik, inuimmi katersuuffigisinnaasaanni killilersuingaluarutta isersimasinnaasut 100-iniitillutigit silataanilu inuit suli 100-uniik sinnilli iserniarlutik utaqqippata sutigut iluaqutaasinnaanera nalunarami, tassani assersuutigisinnaavara Nuummi tivoli ingerlanneqarmat silataani utaqqisorpassuit, ila soorlumiuna tassani namminermini ataqatigiittoqarpalunngereertoq.

Aningasaqarnitta ajalusoorsinnaaneranut uloriarnartorsiorfiani ilumullimi nalilersuilluartariaqarpugut pingaarnersiuiinissamik siunnerfilimmik. Sulinermut ilanngaasut, ilanngaassivik isumalioqatigiisitsarsuillu naassaannngiusartumik amerlassusillit nalilersorneqarsinnaangaluaramik ilumut ullumikkorluinnaq tamakku pisariaqarnersut pissutsit taamak innerini. Piffissanngunnginnerpattaarlumi nassuerutigilluaannassallugu peqqinnissaqarfitta tigumminera aningaasaqarnitsigut suli nammanniarnera ajornartorsiutigalugu? Ilumut inuiattut immitsinnut sapinngitsorsuuniarnerninna peqqissuserput sinerissallu sinnerani ernisoqarnissaanut pisinnaatitaaffeerunnerat allaat pilliutigisinnaasariaqarpagut? Ila isumaqanngilanga kalaaliussuserput tamassumunnga innarlerneqarsinnaasoq nassueruteqaraluarutta peqqinnissaqarfitta ingerlarnga inuiaqatigiittut aningaasaqarnitsinni nammannissaanut ajornartorsiorluta. Naalagaaffeqatigiinnerup iluani piffissanngunnginnerpa qallunaat nunaanni

oqartussanut arlaatigut periarfissanik ujaasisoqarsinnaalissaneranik peqqinnissaqarfiup qallunaat nunaata oqartussaaffiatut angerlaanneqarallarsinnaaneranut?

Tamassumunnga erseqqissaatinut assersuussinnaalluarparput, immikkut ittumik aalajangeriasaernerput ataatsimoortorsuulluta meerartatta kinguaassiutitigut kanngutsaatsuliorfigineqartarnerat pillugu akiuiniarnissamut qallunaat nunaannik ikiorneqartariaqarnerput pillugu oqariartuuteqaratta, tamassumallumi maanna kinguneqartinnera erseqqissartulereerluni. Naalagaaffeqatigiinnerup iluani suleqatigiiffigisinnaasagut tamaasa pitsaasumik suleqatigiiffiginiartigit aningaasatigut unammillernartumik inissisimanitta killiffeqarnerani.

Atugarissaarnerpummi tulluusimaarnitsinnit inarlerneqartariaqanngilaq, kinguaassattami ullumikkut kukkussutigisinnaasagut akilingassatut nammattariaqanngimmatikkit, namminiilivinniapiloornermimmi ulapputeqarneq ullumikkut ilumut piviusorsiornersoq apeqquserneqarsinnaalluarmat, Atassummiimmi isumaqanngilagut ukiuni qaninnerni namminiilivinneq piviusunngortinneqaraluarpat aqaguani guultinik siallilerumaartugut ajornartorsiutillu tamarmik qaangerneqareersimasut iterluta.

Angallannikkut ukiuni aggersuni ineriartortitseqqinnissat nunatta iluani sorpassuupput eqqarsaatigineqarsinnaasut, ilaatigut tassani mittarfissuartaassagut eqqaaneqakkajuttaqaat, taamaattorli ukiumik ataatsimik Ilulissani kinguartinneqareersinnaappat Atassummiik takujuminaatsipparput sutigut Ilulissat avannaani najungaqartunut iluaqutaajumaarnera, Nuummi mittarfissaa naammassippat Qallunaat nunaanut ingerlaqqinniartut Kangerlussuaq aqqusaarnagu nuummut ingerlasalissappata sutigut iluaqutaasinnaanera takujuminaassaqqimmat, tassami Ilulissani mittarfittaarneq tassaasussaaniarunaraluarpat Ilulissanuinnaanngitsoq avannaamiunulli nunatta avataanut ingerlaqqinnissamut aallaviusussaq ullut arlerlugit utaqqeqaanngikkaluarluni kujavaqqaanngikkaluarluniluunniit, tassami taanna siunertaanikuugunarmat.

Mittarfiit aaliangiunneqarmata nuannannerpassuit assigiinngitsut saqqummiunneqarput, ulloq mannali tikillugu angusat isigissangaanni, imannak toqqaannartigisumik oqarsinnaavugut Atassummiik; ***Kujataarmiut asuli qineqqusaarutaanngillat!*** Oqarluaannaraanni uagut 30-it sinnilaarlugit ukioqartuusugut qaatunnitsinniilli kujataani mittarfittaarnissaq qineqqusaarutitsialattut atungannaaringaat ilisimaaraarput. Maannalu naalineqaratarsinnaanerannik allaat oqariartortoqartalenera imannak oqaasertaleriiginnarneqarsinnaagunarpoq, sulii ukiuni qassini neriorsorneqaaqqinniarpata taava mittarfittaarnissaannik? Atagumi qineqqusaarneq tulleq neriorsorneqarniaqqilinngikkuningaat ajussanngikkunnarsivoq.

Qeqqaniik aqutsineq iluatsinngilaq, tamanna sinerissamut ingerlaqqilaaraanni ersittumik malugineqarsinnaalluarpoq. Kommunit aqqissugaanerata ilumut taamaaginnarsinnaanersoq ilaatigut eqqarsaasorsornartaraluaqaaq, tassami takusinnaalluarparput nunami taama isorartutigisumiitilluta aqqissuusseqqinniarnertit ingerlanneqaraluaangata kommuniniik tamanut naammagisimaarnartumik inerneqartinneqarneq ajortoq, tassuunakkullu kommuneqatigisanik illoqarfinnik allanik ilaluarnertit pilersartut, taakkuuppullu eqiterussuilluni aqutsinissamik aqqissuusinerup kinguneri. Sunik tamanik eqiterussuilluni aqutsineq nunani arlalissuarni

saamerliulluartumik ingerlanikuusimasuni atorneqarsimavoq, tamakkulu nunat ullumikkut uppikaanikuusut nunarsuatta oqaluttuarisaanerani naluneqanngilaq. Taamaalilluni ugguunassaaq eqqarsaatigineqarsinnaavoq, soq nunatsinni iluatsissua eqiterussilluni suliniarneq sumiluunniit annerusumik iluatsissinnaangippat? Akileraartarnikkut sulineq kommuniniik namminersorlutik oqartussanut nuunneqareernerata kingorna illoqarfinnut aaliangersimasunut ikittunnguanut allaffeqarfiit eqiterunneqarput, tamassumalluttaaq kingunerinnguatsiarpaa aatsaat taama innutaasut akiitsuisa qaffasitsigilernerat, inuit qanimut sullinneqarnertik annaangamikkut assinganik utertitsipput.

Eqqaaveqarnikkut suliniarnittaaq maanna eqiterussuullugu suliniarneq aallarnisarlualeruttorpaat, Esani A/S oqariartuutikkut ajunngikkaluartoq ilumut nalilersortariaavoq nunarput tamaat tulluuttumik suliaanersoq. Immaqami Ilulissaniik kujammut tulluuttusoq taaneqarsinnaavoq, Uummannalli sulluaniik avannamut tulluutinnngilluinnartutut taaneqarsinnaalluni, sikusartumimi toqqortuiniarsarineq ikuallaqqusinnngilluinnarnermik eqqakkanik toqqammavilik, illuanillu assartuinissakkulluunniit suleqatigiinnissaaq ajornakusoortoq eqqakkat ingerlaannaq maangaannaq pinngortitamut teqqaannarnerinik kinguneqarmat. Tassuunakkut pinngortitap avatangiisillu paarilluarneqarnerunissaaq eqqarsaatigalugu isumassarsiatsialaannngilluinnartumik aaliangernerusimasooq takuneqarsinnaareerpoq.

Nunattami avannaani ataavartumik kiassarnikkut tunioraasinnaasumik aaqqiissutissaaq torrassuukutsoorsinnaagaluarpoq, Uummannap sulluaniik avannamut ikuallaavinnik sanaartorsinnaaneq, tassuunakkussaaq sulaamik atuneq apparsaavigineqarsinnaanngussaaq, eqqagaqarnikkummi avannaani ajornartorsiorneq qanoq annertutigisooq tusarsaaleraluttuinnarpoq takussaalerattuinnarlunilu, ilami uparuaaniaannarluni uparuaasoqarneq ajorpoq illuatungiliuttuugaluaaraanniluunniit, innuttaasulliuku qitiutillugit qanoq pitsaanerpaamik naapiffeqartoqarsinnaanera Atassummiik pingaartuutittaripput.

Ilinniartitaanerup eqqartornerani Naalakkersuisut siulittaasuata uniinnartartut apparsaavigineqarnissaaq kissaatimini pingaartuutippaa, ilinniartuunissaallu qanoq ilillugu kajuminnartuunerulersinnissaaq ilaatigut tikillugu. Uanili Atassummiik eqqaarusupparput, angajoqqaaniik suliaq aallartereertariaqarmat, meeraq toqqissilluni peroriartorsimasooq angajoqqaaminiillu ikorfartorneqarluarsimasooq inuunermini ingerlariaqqinnissamini nalorninnginnerpaajuaannarmat, ilinniartitsisut ilinniartitsisuussapput, angajoqqaat perorsaasuussapput.

Ilinniartulli ilinniarusussutsiminnut kajungernerusumik ingerlataqartalersinnaanerannut oqariartuummi, Atassummiik naqissuserusupparput, ullutsinni ilinniaqqinniarluni ingerlaqqinniarnermi meeqqat atuarfianni naammassereertermi ingerlariaqqiffiusartuni inatsiserpasuarunik assigiinnngitsunik eqqussuisimaneq arlaatigut kalluaasimasinnaanera. Immaqalu eqqarsaatigilluarneqarsinnaalersimasooq uaniilerluni; ilumut atuartooq meeqqat atuarfianit anigaangami sulii meeraavallaartarsimanerpa? 11. klasse peerneqarsimanera nalilersooq qitassanngorsimanerpa?

Meerartagut siunissaraagut, tamannami tusakulaqaarput, tamarmilli ilinniarluarsimasunnorsarniarneqarsinnaanngillat, eqqaamasariaqarparpullu qanoq ililluta amerlanerpaat ingerlariaqqissinnaanissaannik eqqanaarunniarnissaat periusissiorluarnitsigut namminerlu angajoqqaatut kaammattuilluarnitsigut perorsaalluarnitsigullu. Ilinniarfinnulli ingerlaqqinngitsoortartut sulisartutullu aalisartutulluunniit inuuneqalerniarlutik aaliangersimasut siunissami ajunnginnerpaamik malinnaasumillu ingerlariaqqissinnaanissaat pingaarnepaasariaqarpoq ullutsinni pissutsisunut malinnaatinniarlugit. Ilaqutariinneq tamani sukarsuuvoq pingaarnepaaq, kikkulluunniit taamaattumik eqqanaartariaqarpagut nunatsinni atorfissaqartinneqartutut misigisimallutik inuunissaat.

Aalisarnikkut aningaasat kaaviaartittakkagut nunatta nappataatut inissisimasut nalunneqqaarput, tassanili ilaatigut maanna aalisartortatsinnut ikiorsiilernissamik oqariartulerneq arlatitsigut qanoq pitsaanerusemik ingerlanneqarsinnaanersoq nalilersoqqittariaavoq, tassami nunami inuussutissarsiuteqartutuulli ilaannaanut pinnaffiusumik inissisimanngilluinnarnissaa anguneqartariaqarmat. Taamaattumik Atassummiik Naalakkersuisut Siulittaasuata oqaaseqaammini nunatta covid – 19 pillugu inissisimanitsinni aningaasaqarnitta qanoq pisinnaanerani kaammattuut sakkortoq eqqarsaatissiissutigerusupparput:

Qaleralinniartortagut toqqaannartumik ikiorsiissummik tuninngikkaluarlugit 5% akitsuutitut ikkunneqarsimasoq peerallarneqarniarli aningaasat kaaviaartitaasa annikillinnginnissaat eqqarsaatingalugu. Nalunngilarput covid – 19 atuunnerani inuussutissarsiortut allat assigingagit aalisarnermik inuussutissarsiuteqarneq ingerlaannartoq, akitigulli appaajartulerneq soorunami isiginngitsuusaaginnarneqarsinnaanngilaq, qanormi eqqumiitsigissagaluarpa, maani allaffeqarfimmi atorfilittaasut aningaasaqarnerput eqqornerlunneqarpat piffissaligaanngitsumik akissarsiarisartagaat apparallarneqaraluarpata sulilu nalugallarlugi appaqqeratarsinnaanersut.

Tamat oqartussaaqataanerannik illersugaalluta tamatta inuuvugut, tamannali imaattariaqanngilaq, tassa amerlanerussuteqaraanni illuatungiliuttut tassaassasut sunik tamanik iluaattunik tikkuartungassat akisussaassuseqanngitsullu. Naalakkersuisooqatigiit siorna aningaasaqarnermut inatsisissaq isumaqatiginninniutigineqarmat takoreerpagut qanoq manngertitartiginerat, oqaaserlu atuinnaarlugu amerlanerussuteqarneq.